

OLIV TA'LIM TIZIMIDA INNOVATSIYALARNI BOSHQARISHNING ASOSIY XUSUSIYATLARI

To'ychiyeva Nodira G'ulom qizi,

UZMUJF, assistent

E-mail: nodira070495@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy ta'limga innovatsiyalarni jalb qilish va ularni boshqarishning asosiy konsepsiyalari hamda ularning asoslarini ishlab chiqish, oliy ta'limga innovatsiyalarni yanada rivojlantirish va takomillashtirish, oliy ta'lim, fan sohasidagi innovatsiyalar yo'nalishlarini belgilash, boshqarishning xususiyatlari yoritib berilgan. Maqolada taklif etilgan oliy ta'lim innovatikasi ta'lim tizimi bilan bog'liq muassasalar, ilmiy muassasalar, tashkilotlar va boshqaruv organlarining innovatsion faoliyatini amalga oshirish, boshqarishning nazariy masalalari, amaliyotini o'rganadi va umumlashtiradi.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim innovatsiyalari, oliy ta'limning innovatsion rivojlanishi, akademik kapitalizm, tadbirkorlik universiteti, platforma.

THE MAIN CHARACTERISTICS OF INNOVATION MANAGEMENT IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM

Abstract: In this article, the main concepts of attracting innovations to higher education and their management, as well as the development of their foundations, further development and improvement of innovations in higher education, defining the directions of innovations in the field of higher education and science, and the characteristics of management are highlighted. The proposed higher education innovation in the article studies and summarizes the theoretical issues and practice of implementing and managing innovative activities of institutions, scientific institutions, organizations and management bodies related to the educational system.

Key words: higher education innovatics, innovative development of higher education, academic capitalism, entrepreneurial university.

Bundan bir necha yillar muqaddam oliy ta'lim va fan jamiyatning intellektual faoliyatining notijorat sohasiga tegishli bo'lib, butun insoniyat manfaati uchun bilimlarni topish, yaratish va tarqatish uchun xizmat qilgan. Bundan tashqari, akademik kapitalizm sharoitida oliy o'quv yurtlari (OTM) va ilmiy muassasalar (IM) qat'iy bozor iqtisodiy qoidalariga ega bo'lgan ta'lim va ilmiy xizmatlar bozorining ishtirokchilariga aylandi. Akademik kapitalizmning paydo bo'lishi va inson faoliyatining ijtimoiy-iqtisodiy va ijtimoiy-gumanitar sohasiga ta'siri, uning oliy ta'lim sohasida innovatsion faoliyatning paydo bo'lishi hamda tarqalishiga ijobiy ta'siri haqida juda ko'p foydali ma'lumotlarni o'rganib chiqildi va tahlil qilindi. Ammo bugungi kunda fan, mualliflar, yangi ilmiy va amaliy yo'nalishlar - oliy ta'lim innovatsiyasini yaratish, joriy etishni taklif qilyapti. Oliy ta'lim tizimida innovatsiyalarni boshqarish ta'lim va fan sohasidagi innovatsion o'zgarishlar, turli mamlakatlar fan hamda ta'lim tizimlarini ya'nada ommalashtirish maqsadida ularni har tomonlama o'rganishni tizimlashtirishga mo'ljallanyapti.

"Innovatsiya - bu ko'p bosqichli jarayon bo'lib, unda tashkilotlar o'z bozorlarida o'zlarini muvaffaqiyatli rivojlantirish, raqobatlash va farqlash uchun yangi g'oyalar, takomillashtirilgan mahsulotlar, xizmatlar yoki jarayonlarga aylantiradi". Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti - rahbariyatining ta'rifiga asoslanib, dasturiy ta'minot sanoati innovatsiyalarni qanday ta'riflaganligi to'g'risida quyidagi ta'rif eng keng qamrovli deb topildi:

Innovatsiya - bu ishlab chiqarish yoki joriy etish, o'zlashtirish va ulardan foydalanish, iqtisodiy va ijtimoiy sohalarda qo'shimcha qiymatga ega mahsulotlar, xizmatlar va bozorlarni yangilash hamda kengaytirish, yangi ishlab chiqarish usullarini ishlab chiqish, innovatsion boshqaruv tizimlarini yaratishdir. Bu ham jarayon, ham natijadir. "Innovatsiyaning ikkita asosiy o'lchovi (ya'ni, innovatsiya firma uchun yangimi, bozor uchun yangimi, sanoat uchun yangimi yoki dunyo uchun yangimi) va turlari mavjud. Oliy ta'lim va fandagi innovatsiyalar ulkan o'zgarishlarga olib kelishi mumkin. Bular quyidagi turdagi innovatsiyalar bo'lishi mumkin:

- iqtisodiy va bozor;
- texnologik;

- tashkiliy;
- tarkibiy va pedagogik;
- ta'lim va pedagogik.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, ta'lim inson hayotining barcha sohalari bilan bog'liq, chunki savodli va ilmi odamlar hayot uchun zarurdir. Shunday qilib, oliy ta'lim innovatsiyasi insoniyatning xilma-xil bilimlari tizimidagi eng ilmiy va amaliy yo'nalishlardan biridir. Oliy ta'lim va fan sohasidagi innovatsion faoliyat butun ta'lim sohasida ham jiddiy innovatsion o'zgarishlarga olib keladi. Har bir mamlakatda oliy ta'lim va fanni innovatsion boshqarish sohasidagi davlat tashabbuslari ushbu sohadagi innovatsiyalarning ijtimoiy, notijorat komponentini kuchaytirishga qaratilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Itbach, F. (2008) The complex roles of universities in the period of globalization. Higher Education in the World 3,pp. 5–14. URL: https://www.researchgate.net/publication/277128834_The_complex_roles_of_universities_in_the_period_of_globalization/stat
2. Baregheh, A., Rowley, J., & Sambrook, S. (2009) "Towards a multidisciplinary definition of innovation". Management Decision. 47(8): 1323–1339.URL: [https://www.researchgate.net/publication/41104662_Towards_a_Multidisciplinary_Definition_of_Inno](https://www.researchgate.net/publication/41104662_Towards_a_Multidisciplinary_Definition_of_Innovation)
3. To'ychiyeva N. Elektron Ta'lim Tizimining Afzalliklari Va Kamchiliklari //Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollor. – 2022. – T. 1. – №. 1. – C. 40-41.
4. Nizametdinov A., Ahmedova H. Elektron ta'lim metodologiyasi rivojlantirishning usullari //Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollor. – 2022. – T. 1. – №. 1. – C. 29-31.